

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
**AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS**

VENDIM
Nr. 525, Datë 14.06.2018

“Për mbylljen e hetimit paraprak në tregun e transportit ajror të pasagjerëve ndaj ndërmarrjes Austrian Airlines dhe dhënien e disa rekomandimeve”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Znj. Juliana LATIFI	Kryetar
Z. Eduard YPI	Zv/Kryetar
Znj. Leida MATJA	Anëtar
Znj. Adriana BERBERI	Anëtar
Z. Helidon BUSHATI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 14.06.2018, shqyrtoi çështjen me:

Objekti: Mbyllja e procedurës së hetimit paraprak në tregun e transportit ajror të pasagjerëve ndaj ndërmarrjes Austrian Airlines dhe dhënia e disa rekomandimeve.

Baza Ligjore: Neni 8, Neni 9, Neni 24, shkronja (d), neni 26, neni 43, pika (5), neni 70 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar (Ligji Nr. 9121/2003).

Komisioni i Konkurrencës, pas shqyrtimit të:

- Raportit të hetimit paraprak në tregun e transportit ajror të pasagjerëve ndaj ndërmarrjes Austrian Airlines;
- Relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm mbi raportin e hetimit paraprak,

VËREN SE :

I- Procedura e ndjekur

1. Komisioni i Konkurrencës bazuar në konkluzionet e vlerësimit të ankesave, në mbështetje të nenit 9, dhe nenit 42 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar, si dhe nenit 12 të Rregullores “Për funksionimin e Autoritetit të Konkurrencës” dhe nenit 4 të Rregullores “Për procedurat hetimore të Autoritetit të Konkurrencës”, me anë të Vendimit Nr. 490, datë 20.12.2017 “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e transportit ajror të udhëtarëve ndaj ndërmarrjes Austrian Airlines”, vendosi hapjen e procedurës së hetimit

paraparak për të parë nëse ka ose jo, shenja të kufizimit të konkurrencës. Periudha e hetimit e përcaktuar nga Komisioni i Konkurrencës në Vendimin e mësipërm është nga 1 Janar 2017 deri në 31 Dhjetor 2017.

2. Në bazë të nenit 35 dhe 36 të Ligjit Nr. 9121/2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar dhe Autorizimit të Komisionit të Konkurrencës Nr. 423/2 datë 20.12.2017 “Autorizim Inspektorësh”, grupi i inspektimit , gjatë periudhës së hetimit ka kryer inspektim në ndërmarrjen “Austrian Airlines”.
3. Për mbledhjen e fakteve dhe të dhënave të nevojshme në lidhje me hetimin, bazuar në nenet 33 dhe 34 të Ligjit Nr. 9121/2003, është kërkuar informacion nga ndërmarrja Austrian Airlines, Dega në Shqipëri e Austrian Airlines AG dhe nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

II- Tregu Përkatës

4. Për përcaktimin e tregut të shërbimit të transportit ajror të pasagjerëve, përdoret përqsja e çiftit pikë origjine/pikë destinacioni (O&D). Sipas këtij vlerësimi, çdo kombinim i pikës së origjinës dhe pikës së destinacionit, i parë nga këndvështrimi i zëvendësueshmërisë së kërkesës nga konsumatori, konsiderohet si treg me vete. Për të vlerësuar se kur një çift O&D formon një treg përkatës produkti, merren parasysh jo vetëm linjat direkte ndërmjet dy aeroporteve, por edhe alternativa të tjera që shihen si zëvendësues të afërt me këto linja.
5. Niveli i zëvendësueshmërisë së fluturimeve indirekte me fluturimet direkte varet kryesisht nga kohëzgjatja e fluturimit. Si rregull i përgjithshëm, sa më i gjatë fluturimi, aq më i lartë është probabiliteti që fluturimet indirekte të përbëjnë një alternativë konkurruese në raport me fluturimet direkte.
6. Sa i përket rrugëve të shkurtra, Komisioni Evropian ka marrë në konsideratë se fluturimet indirekte zakonisht nuk përbëjnë një alternativë konkurruese për fluturimet direkte, pasi konsumatorët në të vërtetë preferojnë fluturime direkte.
7. Tregu përkatës i produktit përfshin shërbimin e transportit ajror të pasagjerëve në linjën direkte Tiranë-Vjenë dhe anasjelltas.
8. Duke marrë në konsideratë fluturimet direkte dhe ato indirekte mund të themi se për rrugët e shkurtra, megjithëse ekzistojnë alternativa të ndryshme për të realizuar fluturimet e tyre nga vendi i origjinës (Tirana) me destinacion (Vjenën), nuk ka zëvendësueshmëri nga ana e kërkesës.
9. Lidhur me zëvendësueshmërinë nga ana e ofertës, kompanitë ajrore i kanë të përcaktuara itineraret e fluturimit, pra hapësira ajrore është e ndarë midis linjave të ndryshme që operojnë, prandaj në këtë kuptim mund të themi që nuk kemi zëvendësueshmëri nga ana e ofertës.

10. Zona gjeografike e shërbimit të transportit ajror për qëllim të këtij hetimi është territori i Republikës së Shqipërisë.

III- Struktura e Tregut

11. Në linjën direkte Tiranë - Vjenë (TIA-VIE) , Vjenë - Tiranë (VIE-TIA) sipas përcaktimit të tregut përkatës, Austrian Airlines operon e vetme.
12. Nga vlerësimi i faktorëve që ndikojnë në hyrjen e aktorëve të rinj në këtë treg rezulton se hyrja në këtë treg kërkon kushte specifike të veçanta, të cilat janë të njëjta me kushtet e kompanive ajrore të vendeve të Bashkimit Evropian. Bazuar në Kodin Ajror, çdo operator duhet të pajiset me një licencë operimi që lëshohet nga AAC. Për përfitimin e kësaj licence, operatori ajror duhet të plotësojë disa kritere. Pra, tregu përkatës ka barriera të larta hyrjeje.
13. Duke marrë parasysh: pjesën e tregut, pengesat e hyrjes në treg, fuqinë kundërvepruese të blerësve dhe karakteristikat e tjera të tregut përkatës, rezulton se në mbështetje të nenit 3, pika 5 dhe nenit 8 të Ligjit Nr. 9121/2003, ndërmarrja Austrian Airlines AG ka pozitë dominuese në linjën direkte Tiranë – Vjenë dhe anasjelltas.

IV- Analiza e Sjelljes së Ndërmarrjes Austrian Airlines

IV.1 Sjellja në lidhje me çmimin e vendosur

14. Analiza e sjelljes së ndërmarrjes në lidhje me çmimin e shitjes biletave ka për qëllim të vlerësojë nëse ndërmarrja vendos në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë çmime të padrejta blerje, shitje ose kushte të tjera të padrejta tregtimi. Për këtë arsye, janë vlerësuar çmimet mesatare dhe çmimet e biletave sipas klasit të fluturimit dhe taksat, por nga ana e ndërmarrjes nuk disponohet një shifër që t'i korrespondojë termit kosto mesatare përkatësisht për biletat Tiranë – Vjenë dhe anasjelltas.
15. Struktura e çmimit përbëhet nga tarifa neto dhe taksat (Tax + YQ) ku taksat janë taksa të vendosura në Shqipëri si taksa të sigurimit të aeroportit në të dy vendet, të shërbimit të pasagjerit, të cilat ndryshojnë në varësi të shtetit, si dhe taksa që mbulon shpenzimet për karburant dhe sigurinë për kompaninë ajrore, e cila ndryshon në varësi të klasit të rezervimit.
16. Taksat përfaqësojnë deri 25% të çmimit total të biletës. Tarifa mesatare e çmimit të biletave Tiranë - Vjenë dhe anasjelltas për vitin 2016 është 156 Euro, ndërsa për vitin 2017 kjo tarifë është 161 euro. Rritja e lehtë e çmimit mesatar të biletave nga 2016 në 2017 sipas ndërmarrjes Austrian Airlines vjen nga rritja e kërkesave në fluturim për këtë linjë.
17. Nga krahasimi i çmimit të biletave të avionit me vendet e rajonit për udhëtime

vajtje-ardhje rreth datave 4 deri në 11 qershor drejt të njëjtit destinacion, Vjenës me të njëjtën linjë ajrore Austrian Airlines, për nisje nga Tirana është 190 Euro, përkatësisht 7.7 % më i lartë se mesatarja e vendeve të rajonit (pa Shqipërinë). Prishtina rezulton të jetë vendi me çmimin e biletave më të lartë në rajon me 198 Euro, ose 12.3 % më të lartë se mesatarja. Çmimin më të lirë të biletave drejt Vjenës e ka Shkupi (160 Euro), ose 9.3 % më lirë se mesatarja e rajonit. Ndërsa Mali i Zi e ka çmimin pothuajse sa mesatarja e rajonit. Gjithashtu duhet marrë parasysh se Shqipëria dhe Kosova kanë vetëm një aeroport, Maqedonia dhe Mali i Zi kanë nga dy aeroporte, ndërsa Kroacia ka tetë aeroporte.

18. Linja ajrore Austrian Airlines ofron udhëtim direkt për në Vjenë (pa ndalesë), ndërsa linjat e tjera që e ofrojnë këtë mundësi janë udhëtime jo direkte (me një ndalesë) dhe në rastin tonë janë të pazëvendësueshme. Pra udhëtimi direkt me Austrian Airlines mbetet alternativa më e mirë për konsumatorët duke qenë se është linjë direkte dhe nuk ka humbje kohe për ta. Gjithashtu duhet patur parasysh se në formimin e çmimit duhen marrë në konsideratë dhe taksat aeroportuale dhe çmimi i karburantit të avionëve që janë të ndryshme në vende të ndryshme.
19. Në bazë të nenit 11 të Kodit Ajror, përcaktohet qartë se çmimet e transportit ajror vendosen lirisht nga tregu dhe transportuesit ajrorë informojnë publikun për të gjitha tarifatat ajrore për pasagjerët, postën dhe ngarkesat. Në këtë nen përcaktohet dhe detyrimi për AAC që të marrë të gjitha masat e nevojshme për parandalimin e tarifave dhe praktikave diskriminuese, çmimeve abuzivisht të larta si rezultat i një pozite dominuese dhe çmimeve abuzivisht shumë të ulëta.
20. Për të bërë të zbatueshme kontrollin e tarifave shumë të ulëta apo shumë të larta që aplikohen nga transportuesit ajror me pozitë dominuese në treg ndaj pasagjerëve, në zbatim të këtij neni të Kodit Ajror, Ministri duhet të miratojë rregullore për përcaktimin e rregullave të hollësishme.
21. Lidhur me miratimin e akteve nënligjore nga ana e Ministrit i është kërkuar informacion AAC me shkresën Nr. 67 Prot., datë 29.01.2018. Sipas përgjigjes së AAC nga ana e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë është miratuar vetëm Udhëzimi Nr. 17, datë 02.09.2010 “Mbi rregullat e zbatueshme të operimit në fushën e shërbimeve ajrore”. Ndërsa lidhur me ekzistencën e ndonjë metodologjie për llogaritjen e kostove të ndërmarrjeve, për krahasimin me çmimet abuzivisht të larta dhe praktikave diskriminuese, AAC në përgjigjen e saj shprehet se nuk ka një metodologji e tillë.
22. Pra, për të parandaluar tarifatat dhe praktikave diskriminuese, çmimet abuzivisht të larta si rezultat i një pozite dominuese dhe çmimet abuzivisht shumë të ulëta, AAC duhet të kryejë analizën e çmimeve të aplikuara nga transportuesi ajror me pozitë dominuese në treg, siç është rasti i ndërmarrjes Austrian Airlines. Pas kryerjes së analizës së çmimit të aplikuar nga ndërmarrja me pozitë dominuese, AAC duhet të vlerësojë nëse kjo ndërmarrje aplikon çmime shumë të larta apo shumë të ulëta në treg. Siç përmendëm edhe më lart, AAC nuk disponon një metodologji për të kryer

këtë vlerësim. Gjithashtu, edhe në Udhëzimin e Ministrit Nr. 17, datë 02.09.2010 “Mbi rregullat e zbatueshme të operimit në fushën e shërbimeve ajrore”, nuk është parashikuar rasti i aplikimit të çmimeve abuzivisht të larta apo çmimeve abuzivisht shumë të ulëta, si rezultat i një pozite dominuese të ndërmarrjes në treg.

IV.2 Vendosja e kushteve të pafavorshme konkurrence

23. Fakti që ndërmarrja ka pozitë dominuese nuk është e ndaluar në këndvështrimin e praktikës së Komisionit Evropian dhe gjykimit nga gjykatat. Megjithëse pozita dominuese nuk është e ndaluar, një sipërmarrës që zë një pozitë të tillë ka një përgjegjësi të veçantë për sjelljen e tij.
24. Në bazë të informacionit të depozituar nga ndërmarrja Austrian Airlines, rezulton se kjo ndërmarrje ka kryer disa herë shitje të biletave mbi kapacitetin e avionit, duke sjellë si pasojë anulimin e udhëtimit për personat mbi kapacitet. Kjo sjellje e ndërmarrjes Austrian Airlines është hasur edhe në ankesat e paraqitura nga pasagjerët pranë Autoritetit të Konkurrencës. Duke kryer shitje të biletave mbi kapacitetin e avionit, ndërmarrja Austrian Airlines në momentin e paraqitjes së pasagjerëve pranë sporteleve të saj në aeroport për të kryer check-in, pa njoftim paraprak iu komunikon se nuk mund të udhëtojnë sipas biletave të prera dhe linjës përkatëse, duke kryer në këtë mënyrë një diskriminim midis pasagjerëve.
25. Pra, ndërmarrja Austrian Airlines, për shkak të pozitës së saj dominuese në treg, duhet të jetë sa më transparente me pasagjerët e saj dhe t’i informojë ata (paraprakisht kur është e mundur) për anulimin e fluturimit, ndryshimin e orarit etj. Gjithashtu, ndërmarrja Austrian Airlines, si i vetmi transportues ajror për linjën direkt Tiranë – Vjenë dhe anasjelltas, duhet të minimizojë sa më shumë tregtimin e biletave mbi kapacitetin e avionit, sidomos gjatë sezonit të lartë, për të shmangur ndonjë sjellje të mundshme antikonkurrese në treg, e cila i vendos pasagjerët në kushte të pafavorshme konkurrence.
26. Transportuesi ajror (Austrian Airlines) duhet t’i sigurojë pasagjerëve që pranë kontrollit të biletave (check-in desk) dhe pranë portës së hyrjes (boarding gate) të kenë një njoftim të lexueshëm dhe të qartë lidhur me të drejtat e tyre, i cili duhet të ekspozohet në mënyrë të dallueshme për pasagjerët.
27. Duke qenë se ndërmarrja Austrian Airlines është me pozitë dominuese në tregun përkatës, duke operuar e vetme në linjën direkte, fuqia kundërvepruese e pasagjerëve është e vogël për t’u marrë në konsideratë dhe potenciali i një hyrje të re në treg siç tregohet edhe nga madhësia e tregut përkatës dhe madhësia e pengesave të hyrjes është i ulët, ndërmarrja ka detyrim të veçantë për sjelljen e saj ndaj pasagjerëve për të mos i vendosur në gjendje të pafavorshme konkurrence, prandaj është e nevojshme mbikëqyrja e sjelljes së ndërmarrjes në vazhdimësi për të analizuar kushtet e tregut për zhvillimin e konkurrencës së lirë dhe efektive në kuptim të nenit 28 të Ligjit Nr. 9121/2003.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 8, nenin 9, nenin 24, shkronja (d), nenin 26, nenin 28, nenin 43, pika (5), nenin 70 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar,

VENDOSI:

- I. Mbylljen e procedurës së hetimit paraprak ndaj ndërmarrjes Austrian Airlines;
- II. Austrian Airlines, ndërmarrja me pozitë dominuese në tregun përkatës, e cila ka një detyrim të veçantë për t’u sjellë në treg ndaj pasagjerëve të saj, për të mos i vendosur ata në kushte të pafavorshme konkurrence, në zbatim të Kodit Ajror dhe Udhëzimit Nr. 1, datë 26.02.2013 “Për kompensimin dhe asistencën e pasagjerëve në rastin e mospranimit në bord të avionit dhe anulimit ose vonesës gjatë fluturimeve”, duhet:
  - i. Të sigurojë që pranë kontrollit të biletave (check-in desk) dhe pranë portës së hyrjes (boarding gate) të ketë një njoftim të lexueshëm dhe të qartë, i cili duhet të ekspozohet në mënyrë të dallueshme për pasagjerët, ku të përmbahet teksti: *“Nëse juve ju refuzohet hipja në avion ose nëse fluturimi juaj anulohet ose vonohet të paktën dy orë, pyesni te kontrolli i biletave për rregulloren ku shprehen të drejtat tuaja, veçanërisht të drejtat që kanë të bëjnë me kompensimin dhe asistencën”*;
  - ii. T’i paraqesë çdo pasagjeri të dëmtuar nga refuzimi i hipjes në avion ose anulimi i fluturimit një njoftim me shkrim ku ti bëhet e ditur e drejta e kompensimit dhe e asistencës, sipas përcaktimeve të Udhëzimit Nr. 1, datë 26.02.2013;
  - iii. Çdo pasagjeri të dëmtuar nga vonesa prej të paktën 2 orësh, ti paraqesë një njoftim të ngjashëm ku të evidentohet e drejta për kompensim dhe t’i vihet në dispozicion formulari i ankesës;
  - iv. T’i sigurojë çdo pasagjeri në një formë të shkruar informacion të hollësishëm për kontaktim me organin kompetent;
  - v. Të minimizojë sa më shumë të jetë e mundur tregtimin e biletave mbi kapacitetin e avionit, për të shmangur ndonjë sjellje të mundshme antikonkurrese në treg dhe në mënyrë të veçantë gjatë sezonit të lartë.
- III. Në rast të mos përmbushjes së detyrimeve të përcaktuara në pikën (II) të këtij vendimi, ndërmarrja Austrian Airlines ndëshkohet me gjobë deri në 10 % të xhiros vjetore për shkelje të rëndë të konkurrencës në zbatim të nenit 74, pika 1, gërma (c) të Ligjit Nr. 9121/2003.
- IV. Monitorimin e sjelljes së ndërmarrjes Austrian Airlines që operon në tregun e transportit ajror për një periudhë 1 vjeçare, duke raportuar pranë Autoritetit të Konkurrencës çdo 4 muaj në lidhje me çmimet që ka aplikuar, numrin e ankesave që ka patur, raste të overbooking.

V. Autoritetit të Aviacionit Civil në zbatim të Kodit Ajror dhe Udhëzimit Nr. 1, datë 26.02.2013 “Për kompensimin dhe asistencën e pasagjerëve në rastin e mospranimit në bord të avionit dhe anulimit ose vonesës gjatë fluturimeve”, t’i rekomandohet që brenda një afati 90 ditor:

- i. Të kryejë analizën e çmimeve të aplikuara nga transportuesit ajrorë me pozitë dominuese në treg, për të parandaluar tarifat dhe praktikave diskriminuese, çmimet abuzivisht të larta si rezultat i një pozite dominuese dhe çmimet abuzivisht shumë të ulëta.
- ii. Të hartojë një metodologji për llogaritjen e kostove të ndërmarrjeve për krahasimin e çmimeve abuzivisht të larta dhe praktikave diskriminuese.
- iii. Të kërkojë nga të gjithë transportuesit ajrorë që të sigurojnë të gjithë informacionin e nevojshëm dhe të qartë për pasagjerët, i cili duhet të ekspozohet në një mënyrë të dallueshme për pasagjerët.
- iv. Të kërkojë nga organi menaxhues i aeroportit të sigurojë që informacioni i përgjithshëm mbi të drejtat e udhëtarëve të shfaqet në mënyrë të qartë dhe të dukshme brenda aeroportit me qëllim që të sigurojë që pasagjerët e pranishëm në aeroport të informohen për anulimin e fluturimit të tyre dhe për të drejtat e tyre.

VI. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për njoftimin dhe ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURENCËS